

Пешкова Анастасія Вячеславівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кошинець Маріанна Ігорівна,
професор кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
економічних наук, доцент

СУТНІСТЬ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Судова бухгалтерська-експертиза – це фінансово-економічне дослідження спірних фінансових ситуацій в господарській діяльності компанії або підприємства. Фінансово-бухгалтерська експертиза проводиться на основі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [1].

Судово-бухгалтерська експертиза має велике значення в діяльності підприємств з кількох причин.

По-перше, вона допомагає встановлювати факт зловживань, шахрайства та фінансових порушень в діяльності підприємства. Експертиза проводиться для виявлення фактів фальсифікації фінансової звітності, неправомірних фінансових операцій, приховування активів або іншої незаконної діяльності.

По-друге, судово-бухгалтерська експертиза допомагає вирішувати судові справи, пов'язані з фінансовими спорами. Дані, отримані в результаті експертизи, можуть бути використані у судовому процесі для доведення фактів і отримання належної компенсації або реституції.

Крім того, судово-бухгалтерська експертиза є необхідною у разі спорів з податковими органами. Вона допомагає перевірити правильність обрахунку податків і встановити факти порушення податкового законодавства.

Нарешті, судово-бухгалтерська експертиза важлива для проведення аудиторських перевірок підприємств. Вона допомагає підтвердити достовірність фінансової інформації, представленої в бухгалтерському звіті підприємства, і виявити будь-які потенційні проблеми або порушення стандартів.

Експертиза може включати аналіз бухгалтерських звітів для виявлення можливих фінансових недоліків, перевірку правильності розрахунків податків, оцінку фінансових ризиків, аналіз фінансової звітності підприємств тощо.

У процесі судово-бухгалтерської експертизи можуть бути використані різноманітні методи, такі як порівняльний аналіз, аналіз фінансових показників, перевірка документації, перехресна перевірка.

Для судово-бухгалтерської експертизи характерні два види змісту:

- процесуально-правовий. Це система правил, встановлених чинним кримінально-процесуальним, цивільно-процесуальним законодавством та Законом України «Про судову експертизу», які регулюють порядок її призначення та проведення, права і обов'язки експерта-бухгалтера, а також інших учасників процесу у зв'язку з проведенням експертизи. З процесуально-правових позицій судово-бухгалтерська експертиза не відрізняється від інших судових експертиз;

- економічний, що полягає в реалізації системи знань у галузі бухгалтерського обліку, фінансів, аудиту, ревізії, економічного аналізу тощо.

Визначення загального поняття предмета судово-бухгалтерської експертизи ґрунтуються на знаннях у галузі бухгалтерського обліку, потрібних для розв'язання питань, які виникають у судово-слідчій практиці. У кожному конкретному випадку використовується не вся сукупність бухгалтерських знань, а лише ті з них, як і необхідні для відповіді на поставлені запитання. При цьому бухгалтер повинен мати необхідну кваліфікацію і бути компетентним у своїй спеціальності [2].

Поняття предмета судово-бухгалтерської експертизи базується на тому, що його сутність характеризується такими особливостями:

- зв'язком з господарською діяльністю;
- відображенням у бухгалтерському обліку;
- колом питань, поставлених слідчим (судом) експерту-бухгалтеру;
- наявністю висновку, зробленого спеціалістом у галузі бухгалтерського обліку.

Предмет експертизи визначається питаннями, які правоохоронні органи висувають для вирішення експертизою у зв'язку з потребою встановлення доказів із застосуванням спеціальних знань з конкретної галузі науки і техніки [3].

Як правило, основні питання, на які повинен дати відповіді експерт у своєму висновку, пов'язані з обґрунтуванням висновків проведеної ревізії фінансово-господарської діяльності підприємства що перевіряється. Предметом судово-бухгалтерської експертизи є стан і результати економічної діяльності підприємств, установ і організацій [4].

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи повинні включати лише ті документи, які підтверджують факт здійснених господарських операцій підприємства за відповідний період і в тому числі можуть містити ознаки злочинної діяльності. Таким чином, до об'єктів судово-бухгалтерської експертизи можна віднести документи бухгалтерського обліку, які містять вихідні дані для вирішення поставлених питань, а саме:

- статутно-реєстраційні документи;
- договірна документація;

– первинні документи, в яких зафіксовані проведені операції за різними об'єктами обліку: рахунки, прибуткові та видаткові накладні (ордери), акти приймання виконаних робіт та послуг, довіреності, касові та банківські документи, векселі та інші цінні папери, звіти матеріально-відповідальних осіб, картки складського обліку, матеріали інвентаризації, таблиці, наряди, трудові договори, договори про матеріальну відповідальність, реєстри обліку придбання та продажу товарів (робіт, послуг), податкові накладні;

– облікові реєстри: накопичувальні (оборотні) відомості, журнали-ордери, меморіальні ордери за балансовими рахунками, картки рахунків, головні книги;

– фінансова та податкова звітність (баланси, звіти, декларації);

– документи на електронних носіях (роздруківки) у разі використання програмного забезпечення.

До інших матеріалів справи, що використовуються в ході дослідження, відносять: акти проведених ревізій (перевірок), висновки різних видів експертиз, довідки, протоколи допитів з показаннями підозрюваних (обвинувачених), потерпілих, свідків [5].

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи використовуються для встановлення достовірності, правильності та об'єктивності фінансової інформації, що може бути важливим у рамках судових справ, податкових спорів, розслідування фінансових злочинів або при проведенні аудиту. Вони допомагають виявити можливі фінансові маніпуляції, шахрайства, недостовірну звітність або інші порушення фінансової дисципліни.

Таким чином, судово-бухгалтерська експертиза відіграє важливу роль у діяльності підприємств, допомагаючи виявляти порушення, розв'язувати спори та забезпечувати достовірність фінансової звітності, вона є важливим інструментом для захисту інтересів підприємств і забезпечення їхньої справедливої облікової практики. В цілому, судово-бухгалтерська експертиза є важливим інструментом, який допомагає приймати об'єктивні та засновані на доказах рішення у справах, пов'язаних з бухгалтерськими питаннями в діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерська експертиза. Незалежний інститут судових експертиз. URL: <https://nise.com.ua/buhgalterska-ekspertiza#>.

2. Судово-бухгалтерська експертиза: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання / уклад. В.В. Чудовець. Луцьк: Луцький НТУ, 2014. 72 с.

3. Волкова І. А. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. А. Волкова К.: Центр учбової літератури, 2009. 84 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/39-Sud_buh_Eksper-Volkova.pdf.

4. Організаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи, URL: <https://referatss.com.ua/work/organizacijne-zabezpechennja-sudovo-buhgalterskoi-ekspertizi/>.

5. Колісник О. П. Проблемні аспекти формування об'єктів судово-бухгалтерської експертизи. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32613176.pdf>.

Пісний Віталій Ігорович,

здобувач ступеня доктора філософії
Національної академії внутрішніх справ

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД У БОРОТБІ З ЛЕГАЛІЗАЦІЄЮ (ВІДМИВАННЯМ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ У ВИГЛЯДІ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Існування корупції притаманно будь-якій державі світу. Однак, є держави, які досягли значного успіху у протидії та подоланні цієї негативної соціальної аномалії. Протягом тривалого часу в трійці лідерів рейтингу сприйняття корупції Transparency International, окрема й у 2022 році – це Данія, Фінляндія та Нова Зеландія [1].

Передовий досвід боротьби з корупцією за позицією Нової Зеландії будується на наступних чотирьох стратегіях: по-перше, створення незалежної та добре забезпеченої державної служби, наділеної можливістю кар'єрного зростання, а також культивування духу чесності та рівності, від якого залежить постійна робота на державній службі. По-друге, створення чіткої, гнучкої та справедливої правової структури (як це було офіційно оформлено в Новій Зеландії в 1912 році), яку можна легко інтерпретувати та застосовувати в інтересах рівного та справедливого доступу до державних послуг, незалежно від соціального та економічного становища. Третім елементом є певний ступінь економічної рівності. Та четвертий елемент – єдине Антикорупційне агентство (ACA) з повноваженнями покладатися на ресурси інших поліцейських відомств країни (модель єдиного агентства була ефективно застосована Гонконгом і Сінгапуром як ключова відповідь на витонченість і рішучість організованої злочинності в сучасному глобальному середовищі) [2].

На сьогоднішній день основною правоохоронною організацією, яка здійснює боротьбу із корупцією у Новій Зеландії, є SFO (the Serious Fraud Office – Управління по боротьбі з великим шахрайством), в якому працює близько 50 працівників, більшість яких є практикуючими спеціалістами: судовими та фінансовими слідчими, бухгалтерами-криміналістами.

Важливим методом попередження корупції у Новій Зеландії є просвіта громадян з питань своєчасного виявлення ознак корупційної поведінки та протидії їй. Для організацій рекомендується розробка власної антикорупційної політики, створення системи моніторингу та